

MAGYAR NÉPLAP

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI KATHOLIKUS KEPES HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON TIZENHAT OLDAL TERJEDELEMBEN.

Előfizetési ára a magyar birodalomban és Ausztriában
 Egy évre 4 kor., félévre 2 kor., negyedévre 1 kor.
 Egyes szám ára 8 fill., vidéken 10 fillér.

Szerkeszti BUDAY ALADÁR.
 a PÁZMÁNEUM nyomda és irodalmi vállalat kiadása
 Budapesten, VIII., Mária-utca 11.

A német birodalom államaiba egész évre 5 kor.
 Európa egyéb államaiba és Amerikába
 egész évre 7 kor.
 Hirdetések alku szerinti árban.

November 30 nap	Római naptár	Róm. evang.	Gör. kath. naptár	Gör. kath. evangelium	Nap		Nap hossza	C	Hold		Hold- vált.
					kél	nyug.			kél	nyug.	
8 Vasárnap	B. A. oltalma	Máté	26 Demeter	Luk.	6 39	4 15	10 37	☾	7 17	9 5	☾
9 Hétfő	Tivadar vt.	(IX. 18—26.)	27 Nesztor	(XVI. 33. sz.)	41	14	34	☽	8 19	10 8	☽
10 Kedd	Avell. András	A fejedelem	28 Terencz	A durgazdag	43	13	31	☽	9 26	D. u.	☽
11 Szerda	Márton pk.	leányának	29 Anasztázia	és a szegény	44	12	29	☽	10 37	0 8	☽
12 Csütörtök	Jozafát pk.		30 Zenób		46	10	25	☽	11 50	0 45	☽
13 Péntek	Koszt. Szanisz		31 Epimák		47	9	23	☽	D. e.	1 19	☽
14 Szombat	Jukund pk.	feltámasztása.	Nov. 1 Kozma	Lázár.	49	8	20	☽	1 2	1 50	☽

Apponyi Albert gróf.

A Tisza-kormány sikerült. A Tisza-kormány megalakult. A Tisza-kormány megszilárdult.

Apponyi Albert gróf tette ezt lehetővé.

Az egész nemzet szeme rajta függött a mult hét péntekjén: Mit fog tenni? Kiválik-e a szabadelvű pártból, mely azzal a züllés lejtőjére jut? Kilép-e a cselekvés terére, mi által az országot újabb kiszámíthatatlan bonyodalmakba sodorja? Ellentmond-e a királynak, mi által mélyre ássa azt az árkot, mely az uralkodót és népét e napokban már-már végképpen elválasztotta?

Óriási felelősség terheli érte, ha ezeket megteszi! Ám ha nem teszi, megszámlálhatatlan ellenséget szerez vele önmagának.

Apponyi habozott. Végre győzött benne a jobb rész. Tekintet nélkül hagyta azt, hogy mi lesz sorsa neki, hanem csak azt nézte, mi lesz sorsa a hazájának. És önmagát adta áldozatul a béke oltárára: elfogadta azt a programot, melyet a király is elfogadott, az egész szabadelvűpárt is elfogadott és így egységben tartotta a pártot és képessé tette arra, hogy kebeléből kormány alakuljon.

Nincs mit gáncsolni Apponyi tettén! Nincs mit ócsárolni az ő engedékenységén! Sőt megbámulni való van azon a mély értelmén és nagy gondosságon, melyet az elhatározásában tanusított. Kalapot emeljetek előtte!

Mielőtt határozott, mindent latba vetett. Földézte lelke szeme elé az ország közeli

jövőjét akkor is, ha nem lesz béke, akkor is, ha leszen; és látnia kellett az ő éles szemének, hogy békesség hijján esorbul hazánk tekintélye, pusztul a népe, elfogy a kenyere, megcsappan a hitele, kikopik a szüre és mindez semmiért, mert sikere a harcnak több nem lesz, ha mégannyi tüzzel folytatjuk is, ha mindjárt az egész országot lángba borítjuk is, mint a mennyi eddig van. Azután látta, hogy békében a nemzeti vívmányokat folytatni lehet, de mindenek előtt az ország belső állapotát rendezni lehet, az ipart, a kereskedelmet, a gazdaságot, melyek most mind tengődésre vannak szorítva, föllendíteni lehet, a szegény embernek kenyeret juttatni lehet. Es mondjátok meg, mikor cselekedett Apponyi helyesen? Akkor-e, mikor a békét választotta? Akkor-e, mikor a nép javára gondolt? Akkor-e, mikor magát nem nézte?

Ugyebár, azt felelitek, hogy igen, akkor! Azért, ne is csudáljátok, hogy mi is azt feleljük és Apponyi azon elhatározásának szivből örvendünk. Százszoros éljent kiáltunk neki, mert tanujelét adta, hogy az országot és a népet jobban szereti, mint magamagát.

Nagyban hozzájárult Apponyi gróf elhatározásához Tisza Istvánnak azon ígérete, hogy kormányzásában a tisztesség és az igazság leszen vezéresillaga. Mikor Tisza kimondotta, hogy *semmi visszaélést nem fog tűrni, hogy törvénytelen előnyöket senkinek nem fog nyújtani, hogy az igazságtalanságot mindenkin meg fogja torolni, hogy a szegény nép*

i a Magy. Kir.
 főúrusítóknak
 itt következnek:
 Terve.

20-ig.

s esetben

millió)

600000
 400000
 200000
 100000
 80000
 60000
 50000
 40000
 60000
 50000
 80000
 75000
 250000
 250000
 810000
 760000
 570000
 6120000

10.555,000

lenörző hatóság
 utca felől. —

azgatósága
 tázay.

pság

tart

önyök

an

ak mellett

LY

brut 16.

ólérhetetlen
 y az ősz haj-
 any nap alatt
 ja eredeti
 és fényét,
 teti a korpá-
 nem piszkít,
 a 3 korona.
 sz. és Török
 a 12.

elnyomatását nem fogja elnézni, csak akkor ígérte meg neki Apponyi gróf, hogy támogatni fogja a kibontakozás nagy munkájában.

És ehhez a munkához, ehhez a kísérlethez sok szerencsét kívánunk a Tisza-kormánynak — az ország érdekében. Bárha minden jó magyar ember keveselni kénytelen az elért sikereket, kivált a katonai nevelés és szolgálat terén, bárha jogosan mondhatnánk, hogy ennél kevesebb eredményt már nem is tudtunk képzelni, bárha igazság szerint tulajdonképpen nincs is vivmány, hanem csak az történik, a mit a törvény régtől előirt: mégis lépjen a békétlenség nyomába most a megelégedés, a beérés, a türelem, míg majd jön jobb idő és abban jobb alkalom, hogy jogainkat tovább fejlesszük, igazságunk csilágának szebb fényt biztosítsunk.

Mert azt tudnia kell minden magyar embernek, hogy t. i. a harcz nem szünet meg, csak szünetel. A fegyverszünet arra való, hogy más irányban dolgozni siessünk. Ki kell építeni a gazdasági csorbákat, helyre kell lendíteni a meghibbant mérleget, be kell tapasztani a nemzet önrendelkezési jogát: a választói jogot, egyszerűsíteni és tökéletesíteni kell a közigazgatást, ingyenessé és jobbá tenni az általános oktatást, tekintélyt kell szerezni a külföld előtt és mindenek előtt helyre kell állítani az ország belbékéjét, akár vallási, akár politikai, akár személyi kérdések tekintetében. Ez a munka sora!

Ezt a munkát ígérte, vállalta és meg is kezdte e héten Tisza István. Ehhez a munkához nyújtott segítő jobbot Apponyi Albert gróf. Ebben a munkában vétek volna a kormányt gáncsok és dorongok által háborgatni mindaddig, míg arról nem kell meggyőződünk, hogy a kormány az ígéretet olyan szép szóknak nézi, melyet megtartani csak a holdban szoktak, mindaddig, míg meg nem tapasztaljuk, hogy a kormány a vállalt munkát halogatja, az adott programot cserben hagyja, a mi bizalmunkat csak olyas lépvesszőnek veszi, melyen nem ő, hanem az ország ügye maradt fogva-ragadva.

Egyelőre lássuk, hogy mit kezd el a kormány a szegény nép javára. Legyünk türellemmel! Ne mondhassa a Tisza-kormány, hogy ő jót akart, de a mi türelmetlenségünk előbb rázta agyon a fát, mielőtt a gyümölcs megérhetett volna.

De viszont elvárjuk a kormánytól és Tisza Istvántól, hogy ő maga is a kibontakozást békésen keresi és nem nyul sem erőszakhoz, sem törvénytípráshoz. Mert ha ehhez nyul,

akkor szemfényvesztést üz önmagával, hát ezt épp teheti, de már magunkból csufot üzni nem hagyjuk; lesz rá ereje a nemzetnek, hogy Tiszát is oda tegye, a hová eddig minden erőszakos kormányát tette: *a volt—nincs* kellemetlen emlékek régiség-tárába.

Apponyinak pedig, a ki elhárította nemzetünk fejről a lángbaborulás veszélyét, mondjunk köszönetet. Megérdemli! Mert a mit ő mult pénteken cselekedett, azt magyar államférfiu még nem csinálta előtte. Adja a magyarok Istene, hogy utána se kelljen senkinek cselekednie! Azaz — úgy értem — olyan idők és viszonyok ne ériék utól többé ezt a mi nemzetünket, a mikor a nagy emberek azzal tesznek szolgálatot a hazának, hogy önmagukat fogyasztják.

A Tisza-kormány.

Végre sikerült megalakulni egy új kormánynak, melynek feladata, hogy kivezesse nemzetünket a hinárból. Az előbbi nagybetűs cikkekben meg van írva, hogy miként vált a kormányalakítás Tisza István grófra nézve lehetővé és el van mondva az is, hogy egyelőre tartózkodnunk kell a birálatról, mert be kell várnunk a nagy munkának legalább a kezdetét, melyre Tisza vállalkozott. Ezért alábbiakban éppen csak krónikaszerű leírását adjuk a heti politikai eseményeknek.

Ott hagytuk el a mult héten, hogy a szabad- elvű párt két napi tanácskozás után sem tudott a katonai program dolgában Apponyiékkel meg- egyezni. Nos, harmadnap, azaz pénteken, október 30-án ez a megegyezés is létre jött. Az értekezleten Apponyi kijelentette, hogy az ország sulyos állapotára való tekintettel Tisza módosításait elfogadja, de arról, hogy a hadsereg nyelvéről a nemzetnek van joga határozni, nem mond le s e meggyőződése mellett alkalmas időben sikra fog szállni. Tiszát ezenkívül csak az esetben támogathatná, hogyha közéletünk erkölcsi tisztaságának megőrzésére vállalkozik. Apponyinak ez az önzetlen lépése megóvta a liberálisokat a széthullástól, és megkönnyítette Tiszának a kormányalakítást.

Pénteken a minisztérium minden nehézség nélkül megalakult. A miniszterek azok lettek, kiket mult számunkban felsoroltunk, csak a földmivelési miniszter személyében történt változás: *Tallán Béla* képviselőházi alelnökre esett Tisza végleges választása.

A kabinet névsora ez:

Miniszterelnök és belügyminiszter: *Tisza István gr.*

Közoktatásügy: *Berzeviczy Albert*

Pénzügy: *Lukács László*

Igazságügy: *Plósz Sándor*

Honvédelem: *Nyiry Sándor*

Földmivelésügy: *Tallán Béla*

Kereskedelem: *Hieronymi Károly*

Horvát miniszter: *Cseh Ervin*

A felség személye körüli: nincs betöltve.

A miniszterelnök még aznap délután fölutazott Bécsbe, hogy ő felsége hozzájárulását kérje a kormány megalkotásához. A király megadta beleegyezését.

Az új kormány tagjai kedden tették le esküjüket Bécsben a király kezébe. Tisza István azonkívül a valóságos belső titkos tanácsosi esküt is letette ezen alkalommal, miután ezt a rangot csak most kapta a királytól. Az eskütételt kihallgatások követték, azután a miniszterek sietve elhagyták Bécsset, hogy még aznap bemutatkozhasanak Budapesten a szabadelpárt előtt.

Tisza István programja.

Tisza gróf társaival együtt a 7 órai bécsi gyorsvonat megérkezése után egyenesen a pártkörbe hajtatott. Podmaniczky elnök az egybegyűlt párttagok élén üdvözölte a kormányt, mire Tisza gróf szólásra állt föl. Ugy volt, hogy a programját fogja kifejteni. Amde nem ezt tette. Igen röviden beszélt, de mondani nem mondott semmit. Csupán feladata nehézségeit emlegette és azt, hogy a katonai programban két cél vezette: a nemzet megnyugtatása és a pártegység megővése. Kifejezte azon reményét is, hogy a többi pártok közreműködésével a békés uton kibontakozhassék. Egyebekben pedig semmi fontos kérdésre nézve nem nyilatkozott, miután utalt arra, hogy részletes kormányzati programját a képviselőház szerdai ülésén fogja föltárni. De ezt sem tette. Azaz helyesebben szólva nem tehetette, miután az ellenzék lármája lehetetlenné tette, hogy Tisza István egyáltalán beszélhessen.

Nem maradt más hátra, minthogy a kormányelnök a főrendiház ülésén mondja el programpontjait. A főrendiházban nem dulván az obstrukció Tisza itt annak rendje és módja szerint bemutatkozhatott.

A katonai kérdésen kezdte, de újat nem mondott. Csak azt a programmot magyarázta, a mit pártja a módosításokkal elfogadott. De bevallotta, hogy az egész nemzetben megnyilatkozott az a vágy, hogy a hadsereg nyelve magyar legyen. Ezt a vágyat azonban kielégíteni nem lehetett. Azután vázolta az ország kedvezőtlen pénzügyi helyzetét és azt hangsúlyozta, hogy takarékoskodni kell. A takarékoskosságot az állami hivatalnokokon fogja kezdeni, a kiknek fizetésemelése — oly hamarosan és oly mértékben, mint a hogy remélték — most már kétséges. Tisza kimondotta, hogy ő a tisztviselők fizetésrendezését csak a megyei hivatalnokok, községi jegyzők és felekezeti tanítók fizetésrendezésével együtt óhajtja létesíteni, de előbb még számításra kell, hogy mennyi pénz jut erre a célra, s csak akkor határozhat erről. Ezzel a nyilatkozattal a szegény kishivatalnokok, altisztek és hivatalosok megint egy pár évvel odább helyezhetik reményüket, hogy fizetésük javitva lesz. A beruházásra is azt jelentette ki Tisza, hogy az erről szóló javaslatokat visszavonja és módosítva újra betérjeszti.

Tisza gróf továbbad azt mondta, hogy nem hivatkozik a felekezeti iskolák államosításának. Majd erősen

kiemelte a nemzetiségek jogainak védelmét. A gazdasági politikájáról szólva, azt mondta, hogy a kiegyezési javaslatokat változatlanul föntartja, a kereskedelmi szerződések kötésénél pedig iparkodik megvédeni az ipar, kereskedelem és mezőgazdaság érdekeit. A munkásvédelem terén tovább akar haladni, a hazafias munkáselemeket pedig fokoztatva mindig több és több politikai jogokban fogja részesíteni.

Nagyjában ezek a Tisza program főbb pontjai. Ha ehhez még hozzávesszük azt, a mit *kifejtett* s a mit utólag fog a képviselőházban előadni, hogy, t. i. 1-ször a városok szabályozást igénylő ügyeivel foglalkozni fog és 2-ször, hogy meg fogja fontolni, vajjon az ez évi költségvetésben a köztisztviselők fizetésemelésére szánt összeget rendkívüli pótlék alakjában kirossza-e? — mindent elmondottunk. Egészen véve a program sok ígéretet tartalmaz, melyekről az idők folyamán fog kiderülni, hogy beváltatnak-e. De másrészt a jobb fizetést váró állami alkalmazottakat ugyancsak lehüti a fizetésrendezés elodázásával és sujtólag hat a beruházási törvényjavaslat vissza-

vonása is, mikor pedig attól általános pénzforgalmat és munkaszaporulatot várt az ország.

Első benyomásunk különben az, hogy a program igen száraz és kalmárszerű, hogy úgy mondjuk, nincs benne lélek, érzés, úgy, hogy nem tudunk lelkesülni érte, s nincs bizalmunk hozzá. A Tisza-program részleteihez különben lesz még alkalmunk hozzászólni a képviselőházi tárgyalások során.

*

Az ellenzéki pártok egy hét óta nap mint nap értekeznek arról, milyen állást foglaljanak az új kormány nyal szemben. Megjegyzendő, a harczikévd nem

lohadt. Különösen a Szederkényi elnöklete alatt álló függetlenségi csoport és a párton kívüliek készülnek legerősebb támadásra, a mit mindjárt meg is kezdtek szerdán a képviselőház ülésén.

A néppárt elhatározta, hogy részen áll és mihelyt észreveszi, hogy a régi rendszer föltámadni készül, erélyes állásfoglalással fog küzdeni ellene.

A Kossuth-pártban némi hajlandóság mutatkozott a békekötésre. Polónyi Géza magánuton sokat tárgyalt Tiszával a béke lehetősége felől, de a tárgyalások nem vezettek határozott eredményre. Kossuthék olyan árat szabnak a leszerelésért, a mit Tisza nem fog megadni. A függetlenségi párt ugyanis azt akarja, hogy a katonai kérdésben a nemzet döntsön *új választás útján*. Csakhogy ezt a választói jog kitérjesztésével, a kerületek arányosabb beosztásával és a községenkinti szavazással kívánják. Egyébként végleges megállapodásra még nem jutottak. Félő, hogy Dániel alelnök szerdai hárszabálysértése megnehezítette a békekötést.

Terjesszék a „Magyar Néplapot!”

Gróf Tisza István miniszterelnök és belügyminiszter.

POLITIKAI VILÁG.

Uj miniszterek.

Ismerkedjünk meg a megalakult kormány tagjaival, a mennyiben még nem ismerjük őket. Elsőnek vehető a sorban a főminiszter:

Tisza István. Eddigi életfolyását már nagyjában megismertettük olvasóinkkal a június 20-án megjelent lapunkban, mikor Tiszának első kormányalakítási megbízását tettük szóvá. Ezt a dióhéjba szorított kis életrajzot most még nem lehet kibővíteni; előbb látni kell mit művel az „apja fia” a hatalom polezán.

Berzeviczy Albert. Wlassits Gyulának az utódja a közoktatásügyi miniszteri székben. Jellemzésére elég annyit mondanunk, hogy Wlassits *tizenkilencz*, Berzeviczy *egy híján husz*. Vagyis a katolikus tanügy aligha fogja hasznát látni Berzeviczy miniszterségének. Legalább ez a mi tapasztalatunk abból az időből, a mikor ő államtitkárja volt Trefort oktatásügyi miniszternek. — Született 1853-ban a sármegyei Berzeviczén. Már 1876-ban a közügy szolgálatába állott, a mikor tudniillik megyei hivatalt vállalt és élénk részt vett a megye politikai életében. Később az eperjesi jogi akadémián tanított és innen került 1881-ben az országgyűlésbe, mint Eperjes város szabadelvűpárti képviselője. Ettől fogva Berzeviczy Albert megszokás nélkül tagja maradt a törvényhozásnak. Hamar lett miniszteri tanácsos, majd államtitkár. Mostanában Budapest VIII. kerületét, a Józsefvárost képviseli, a hol most új választásnak fogja magát alávetni. A politikán kívül arra is ráér Berzeviczy, hogy a szépirodalmat művelje. És pedig igen ügyesen műveli, úgy hogy ezen a réven a Kisfaludy-ról elnevezett előkelő irodalmi társaság alelnökévé választotta.

Tallián Béla földmivelésügyi miniszter az ősrégi vizeki Tallián család sarja. 1851-ben született a somogymegyei Szabás községben. Pályafutását 1874-ben kezdte meg Torontálmegyében mint aljegyző, majd mint szolgabíró. Később a megye alispánja lett. 1886-ban Somogy, 1892-ben Békés- és Csongrád megyék főispánjának nevezte ki a király. 1896 óta a törökkanizsai kerület szabadelvűpárti képviselője, 1901 óta pedig a képviselőház első alelnöke és valószínű belső titkos tanácsos.

Nagy birtoka van Török-Kanizsán, mely igazi mintagazdaság. Felesége révén, a ki Baich bárónő, rokonságban állt a legyilkolt Sándor szerb királylyal. Azt mondják róla, hogy kiváló gazda és igen jól ismeri az ország agrár viszonyait. A képviselőházban többször foglalkozott a mezőgazdasági munkásügygel. Mindezek alapján a szabadelvűpárt sokat vár tőle. Kívánjuk, hogy a nép se csalódjék benne.

Székelyi Nyíry Sándor vezérőrnagy, az új honvédelmi miniszter, 1854-ben született a szabolcsvármegyei Székely községben. 1874-ben hadnagy lett a 68. gy. ezredben. Csakhamar beosztották a vezérkarhoz és 1891-ben már őrnagy lett. A hadügyminisztériumba kerülve, gyorsan emelkedett. A millennium esztendejében a honvédséghez helyeztetett át ezredesi ranggal. 1899-ben a „Ludovika Akadémia” honvédtiszt-képző intézet parancsnokává tette meg a király. Nyíry tábornok jó katonának van elismerve, de a politika porondján ezidőszert még — rekruta. Majd megvállik, megüti-e a mértéket?

A többi miniszterek olvasóink előtt nem ismeretlenek. Így Lukács László megmaradt a pénzügy és Plósz Sándor az igazságügy élén. Hieronymi Károly, az új kereskedelemügyi miniszter, ismeretes a belügy-minisztersége idejéből, mint a Wekerle-kormány tagja.

Távozó miniszterek.

Az újakat bemutatván, már most el kell hogy bucsuzzunk a távozó miniszterektől. Először is a ki hozzánk legközelebb állt, a földműves nép atyja, **Darányi Ignác** említessék. Ti tudjátok legjobban, kedves olvasók, hogy ki volt nektek Darányi. Az ő elődei idejében a kisemberek életsorsa vajmi kevés fejlődést okozott a kormánynak. Darányié az érdem, hogy a kis ekszisztenciák iránti bűnös közöny jegét megtörte és tőle telhetőleg gyámolította a nemzetfentartó népet. Hat évi minisztersége alatt 15 olyan törvényt alkotott, mely egyenesen a kisgazdák jobb sorsáért jött létre. Ő gondolt először a gabonatermelés minőségének megjavítására s e célból jó vetőmagot osztott ki. A gazdasági egyesületeket gyarapította, az oktatást szélesebb alpra fektette, az állattenyésztés fejlesztésére különös gondot fordított; tejszövetkezeteket létesített, megindította a hegyvidéki és az erdélyrészi népmestest, a munkásügy céljaira két millió koronát költött és megalapította a munkáspénztár s a községi segítőalapok intézményeit. Sokat tett még Darányi a szövetkezeti eszme érdekében s hogy még egyet említsünk a sok közül, megalkotta a telepítési törvényjavaslatot, mely nagy szociális bajokat van hivatva orvosolni. Őszinte okunk van Darányi távozását fájlalni, de hisszük és reméljük, hogy a magánéletben is folytatni fogja a kisemberek gondozását.

Mit mondjunk *Wlassics* Gyuláról? Az a mondás járja, hogy a holtakról jót vagy semmit. Ugyanez áll a bukott miniszterekre. *Wlassics* minékünk katolikusoknak sohasem járt a kezükre az oktatás terén, sőt ellenkezőleg, az a szélső liberális irányzat, melyet minden cselekedetében követett, éles ellentétbe állította őt velünk. Megnyilatkozott ez a kath. autonomia dolgában is. *Wlassics* Gyula ismét tanára lesz a budapesti tudományegyetemnek, mint annak előtte, a mikor meg nem volt miniszter.

Láng Lajos rövid másfél esztendeig volt kereskedelemügyi miniszter, tehát jóformán ideje sem volt hoimi nagy alkotásokra. Az obstrukció is gátolta abban, hogy az új kereskedelmi szerződéseket a külfölddel megköthesse. Pedig ott tudtuk volna meg, hogy me nyit ér ő nekünk. Fölvette programjába a tőzsdeügy szabályozását is, a mit szintén nem üthetett nyélbe. Azonban igenis örömeinkre szolgált, hogy a vasárnapi munkaszünetet szabályozta. Nem ugyan oly mértékben, mint a hogyan azt a mi keresztény felfogásunk megkövetelte, de mégis tett egy lépést előre. **Láng Lajos** is, mint *Wlassics*, egyetemi tanárságot fog vállalni.

Kolossváry Dezső volt honvédelmi miniszter munkásságáról nincs mit szólni, miután nem volt alkalmunk munkálkodni. Némi jóakaratot láttunk ő benne a nép iránt, a midőn az aratás idejére behívott tartalékosokat azonnal szabadságoltatta. **Kolossváry** visszatért a vezérkarba, a hol rá szebb sikerek várakoznak, mint a parlament küzdő terén.

Megsemmisített választás.

A mióta a Kuria dönti el a kérvénnyel megátadott mandátumok sorsát, most történt először, hogy a legfelsőbb bíróság nemcsak hogy megsemi-

sitett egy választást, de mindjárt a kisebbségben maradt ellenjelöltet mondta ki megválasztott képviselőnek.

Erre az érdekes ítéletre a múlt évi *ipoly-szalkai* választás adott alkalmat. A 47 szavazattal kisebbségben maradt *Konkoly-Thege* Sándor választói kérvényt adtak be a győztes *Jakabffy* István ellen, a kit azzal vádoltak, hogy etette-itatta és megvásárolta embereit. A Kuria hosszas vizsgálat után igaznak találta a vádat. Bebizonyult, hogy *Jakabffy* ilyen törvényellenes uton 96 szavazathoz jutott. Amde kitudódott az is, hogy *Konkoly* kortesei szintén megvesztegettek 38 választót. A Kuria tehát leszámitotta a *Jakabffy* 1296 szavazatából a 96 bűnös szavazatot, maradt így 1200 tiszta szavazat. Ugyanígy járt el a *Konkoly* 1249 szavazatával. Ebből leütött 38-at, maradt neki 1211 voksa. Így lett megállapítva *Konkoly-Thege* Sándor részére 11 szótöbbség s ennek alapján a mandátum is, mely most már minden újabb választás nélkül ötöt illeti.

Az ítélet folytán *Jakabffy* nemcsak hogy kicsöp-pent a képviselőségből, de ráadásul meg kell fizetnie a pör költségét, a mi kitesz 18 ezer 433 koronát. A lélekvásárlás ez esetben balul ütött ki, annyi bizonyos. De jól van ez így. Szükség van elrettentő példára a

Lukács László pénzügyminiszter.

legközelebbi általános választásokhoz, a mit *Tisza* István nem sokára ugysis elrendel. S ha *Tiszának* nem lesz gondja a választások tisztaságára, legalább gondoskodik erről utólag a — Kuria.

Apponyi lemondott a házelnökségről.

Apponyi Albert gróf a képviselőházi elnökségről való lemondását ezzel a Tallián Bélához írt levéllel tudatta:

„Nagyméltóságú alelnök ur! A képviselőház elnöki tisztéről ezennel lemondok. Kérem szíveskedjék lemondásomat a Ház elé terjeszteni és azzal együtt mély hálám nyilvánítását azért az elnező bizalomért, a melylyel a Ház összes tagjai engem hivatalos működésemben támogatni kegyesek voltak. Kiváló tisztelettel Budapest, 1903. október 30. Apponyi Albert gróf, orsz. képviselő, a képviselőház elnöke.“

Apponyi után lemondott Tallián is, a ki miniszter lett és le fog mondani *Dániel* Gábor második alelnök, ki most a képviselőházi tanácskozásokat vezeti.

Az elnökségre a szabadelvű párt *Perczel* Dezsőt

jelölte, a két alelnöki állásra *Dániel* Gábort és *Jakabffy* volt belügyi államtitkárt. Az elnökválasztás nem fog simán menni, mert *Perczelnek* az a hire van, hogy erőszakos. Az ellenzék már is szervezkedik ellene.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A kormány bemutatkozása.

A szerdai képviselőházi ülésre volt kitüzve *Tisza* gróf kormányának bemutatkozása, de az obstrukció váratlanul megint fölütötte fejét és olyan zavart csinált, hogy a kibontakozást áhító nemzet most már megint nem remélheti egy darabig a békét. Baj, baj, hogy a jó urak nem akarnak az orrukon túl látni, mert azzal, hogy *Tisza* bemutatkozását iparkodnak megakadályozni, még nem tették lehetetlenné *Tiszát*. Inkább hallgatták volna meg a programot és azt bírálták volna, vajjon jót hoz-e a népnek, vagy se.

Apponyi elnöki lemondásának bejelentése adott tápot a harcznak. Miután az elnöklő *Dániel* Gábor alelnök fölolvasta Apponyi lemondó levelét, az Ugronpárt, a pártonkivüliek s a néppárt e fölött időrabló vitát kezdtek, melytől csupán a Kossuthpárt tartózkodott.

Plósz Sándor igazságügyminiszter.

Kossuth Ferencz fölszólt és magasztalta Apponyi érdemeit, de indítványt nem tett. Ellenben *Hellebronth* Géza a lemondás napirendre tűzését kívánta s a többi utána következő szónok szintén. *Szederkényi* a lemondást nem akarja elfogadni, hanem indítványozza, hogy a ház Apponyit hívja föl a lemondás visszavételére. Ilyen értelemben beszélt *Darányi* Ferencz. Felszólt e tárgyban *Rakovszky* István, *Ugron* Gábor, *Zichy* Jenő és *Hock* János, kik mind az bizonyították, hogy Apponyit a bécsi fondorlat kényszerítette az elnöki szék elhagyására. *Hock* János fölvetette a kérdést: Hibázott-e Apponyi? Tüstént megjött rá a felelet a kormánypárt táborából, hogy: igen hibázott! De ennek a közbeszólásnak nem akadt gazdája.

Ki tudja, meddig tart a céltalan vita, ha Apponyi közben meg nem jelenik a teremben. Arra kérte az ellenzék, hogy mivel lemondása megmásíthatatlan, mondjon le a további vitáról.

Tíz perc szünet keletkezett. Ennek leteltével *Tisza* és miniszterei bevonultak a terembe. Olyan zugás fogta, hogy no! De *Tisza* ezzel nem törődött, hanem a pokoli lármában (mivelhogy beszédét

ugy sem értette volna senki), a király leiratát oda- küldte az elnökhöz fölolvadás végett. Dániel elnök a zsvajban fölolvastatta az iratot, hitelesítette és kimondotta, hogy átküldi a főrendiházba.

Tisza István állt fel ekkor szólásra. De meg- akadályozta a folytonos *Ki vele!* kiáltás. Ekkor kijelentette, hogy programbeszédét akkor fogja elmondani, ha nagyobb nyugalom lesz a Házban.

Most aztán kitört az újabb vihar, melyet már a Kossuth-párt is segített támasztani. Dániel elnök ugyanis hárszabálysértést követett el azzal, mikor kimondta a határozatot a királyi leirat tudomásul vétele dolgában, holott erről kérdést nem intéztek az országgyűléshez. Rakovszky István és Holló Lajos ezt mindjárt keményen szóvá tették és rámutattak arra, hogy ebben az erőszakos rendszer föltámadá- sát lehet látni. Utánuk Kossuth, Hock, Polónyi és Mezössy támadt az elnökre az elkövetett törvény- telenség miatt, követelvén azt, hogy ezek után hagyja ott az elnöki széket. De minthogy időközben két óra elmúlt, a vita folytatása másnapra maradt.

A főrendiházban.

A képviselőház zajos ülése után a Tisza-kormány nyomban átvonult a főrendiház termébe s itt sikerült Tiszának elmondani programbeszédét. Erről lapunk más helyén, a „Tisza-kormány“ című cikkben talál az olvasó tudósítást. E helyen csak azt jegyezzük meg, hogy Tisza beszédére Zichy Nándor gróf válaszolt. Örömet fejezte ki a fölött, hogy Tisza a békét helyezte kilátásba és azt az észrevételt tette, hogy első kötelességünk legyen a pénzügyi zavar elkerülése.

Csáky Albin elnök ezután üdvözölte a kormányt, mire az ülés véget ért.

Csütörtök, 1903. november 5-én.

Az ülés elején megújult a vita az elnök hárszabálysér- téséről. Barta Odön kifogásolta a szerdai ülés jegyző- könyvének hitelesítését s orvoslást követelt.

Dániel Gábor elnök hajlandó volt a hibáját jóvá- tenni. Azzal mentette magát, hogy ő felszólította a Házat határozathozatalra, de a nagy zajban senki sem hallotta a szavát. Indítványozza, hogy a királyi kéziratra vonatkozó kérdéseket újra fölteszi és sza- vazzon a Ház.

Ehhez az indítványhoz egymásután hozzájárult Polónyi, Tisza miniszterelnök és Holló Lajos. Az elnök erre törölte a jegyzőkönyvből a sérelmes részeket, most aztán a Ház tudomásul vette a királyi iratát a kormány kinevezéséről.

A kérvények bemutatása során a kiszolgált katonák hazabocsátása került szóba. Ugron Gábor, Kovács Pál, Várady Károly, Holló és Darányi Ferencz azt indítványozták, hogy erről a kérdéstről már szom- baton tárgyaljanak, mert a dolog sürgős, de Tisza István azt felelte, hogy míg a kormány elő nem adja programját és míg az elnökválasztás meg nem lesz, ne foglalkozzon a Ház más tárggyal. A kérdés fölött szavaztak s ekkor a többség a miniszterelnök szavai szerint határozott.

Ezután folytatták azt a vitát, mely Apponyi lemondása miatt megindult. Kovács Pál és Zboray Miklós azt vitatták, hogy Apponyinak a föltámadt régi hatalmi rendszer adta ki az utját az elnöki székből. Mind a két szónok erősen támadta Tiszát s mind- ketten azt óhajtották, hogy Apponyit rá kéne birni lemondásának visszavonására.

A vita előreláthatólag még elhuzódik néhány napig.

A katonai program

(Tisza István módosításaival párhuzamban.)

Az orsz. szabadelvű párt folyó évi szeptember hónap 28-án tartott értekezletéből egy kilencztagu bizottságot küldött ki oly utasítással, hogy a katonai kérdésekre vonatkozó párt-program tervezet készítsen és ezt terjessze a párt értekezlete elé.

A kiküldött bizottság alábbiakban terjeszti a javas- latát a tisztelt pártértekezlet elé:

1. A közös hadsereg jelvényei, melyek ma alkal- mazásban vannak, nem felelnek meg az ország köz- jogi állásának, — ezért a jelvények kérdése közjo- gunknak megfelelően rendezendő.

2. A katonai büntető eljárás mielőbb terjesz- tessék az országgyűlés elé. — A szóbeliség és nyil- vánosságra alapított eljárásnál a magyar állam nyelve érvényesítendő. Ennek módosításait az előterjesztendő törvény lesz hivatva megállapítani.

3. A közös hadsereg szolgálati kötelezettség teljesítése körüli törvényes kedvezmények legelső foku eldöntése kizárólag a honvédelmi miniszterre bizassék és ezen kedvezmények odaitélése lehetőleg méltányos alapokra fektetessék.

4. Régi törvényeinkben is ismételtelen kifejezett kívánsága és senki által kétségbe nem vont jogos igénye a magyar nemzetnek, valamint a harczképes- ség lehető fokozása szempontjából eminens érdeke a hadseregnek is, hogy a magyar csapatok magyar tisztekkel láttassanak el és a nemzet fiai a hadsereg vezetésénél megfelelő mértékben érvényesüljenek. Szükségesnek látjuk ennél fogva, hogy:

a) az 1868. évi augusztus hó 11-én kelt legfel- söbb kézirat értelmében a nem magyar csapatoknál szolgáló magyar honos tisztek magyar csapatokhoz helyeztessenek át:

b) a tisztképzés ügye akként fejlesztessék, hogy a magyar tisztek létszámában mutatkozó hiány fede- zése s magyar csapatoknak magyar tisztekkel való ellátása állandóan biztosítottassék.

E célból magyar ifjak számára fentartott meg- felelő számú alapítványi helyek alkotása s a mennyi- ben szükséges, az ország területén elhelyezett új képző intézetek felállítása, esetleg a honvédség képző- intézeteinek további kiépítése által: — annyi magyar ifjunak tisztté való kiképzése biztosítandó, hogy a magyar tisztek száma a hadsereg tisztikarának min- den ágazatában azon mértékét érje el, mely a magyar honos legénység számarányának megfelelő.

(A Tisza-féle módosított szöveg.)

(Eredeti szöveg.)

c) Ugyanazon célból szükséges továbbá az is, hogy a közös hadsereg- nek az ország területén elhelyezett s lehetőleg magyar honos tisztek vezetése alatt álló, tiszt- képző intézeteiben a tan- terv akként módosittas- sék, miszerint az inté- zetekben a tantárgyak jelentékeny részének vizsgálati nyelve a ma- gyar legyen, legalább oly mérvben, hogy az ezekbe belépő magyar ifjak elő-

c) Ugyanazon célból szükséges továbbá az is, hogy a közös hadsereg- nek az ország területén elhelyezett s lehetőleg magyar honos tisztek vezetése alatt álló, tiszt- képző intézeteiben a tan- terv akként módosittas- sék, miszerint az inté- zetekben a tantárgyak jelentékeny részének tan- és vizsgálati nyelve a magyar legyen, legalább

menetelét a tannyelv ne akadályozza s az ezekben kiképzett növendékek a magyar nyelvet teljesen bírják.

oly mérvben, hogy az ezekben belépő magyar ifjak előmenetelét a tannyelv ne akadályozza s az ezekben kiképzett növendékek a magyar nyelvet teljesen bírják, úgy, hogy megfelelő átmeneti idő után magyar honosra nézve a magyar nyelv tudása a tisztiknevezés kötelező alapfeltétele legyen.

d) Az ország költségén felállítandó magyar alapítványi helyek, az ország határain kívül csak azon intézeteknél fognak adományoztatni, melyeknek megfelelő intézetek az ország területén nem léteznek. A mint pedig ilyen intézetek az ország területén felállítatnak, a megfelelő magyar alapítványi helyek ezen intézetekhez fognak áttétetni.

5. A magyar csapatok összes hatóságai a magyar hatóságokkal magyarul levelezzenek.

6. Az 1868. évi XXX. törvénycikknek Horvát-Szlavon országokra vonatkozó rendelkezései nem érintenek.

7. Számos és fontos kérdés a véderőtörvény revíziója keretén belül lesz megfontolás alá veendő, ilyen mindenekelőtt a kétéves szolgálat, figyelemmel az ország pénzügyi helyzetére, — továbbá a békelelétszám törvényhozási megállapítása és a póttartalék kontingentálása, valamint az egvéves önkéntesek esetleges második szolgálati évének törlése vagy szabályozása.

(A Tisza-féle módosított szöveg.)

(Eredeti szöveg.)

8. A párt fentartja azt az álláspontját, hogy a királynak jogában áll az egész hadsereg kiegészítő részét képező magyar hadsereg vezér- és szolgálati nyelvét az 1867. évi XII. törvénycikk 11. §-ában elismert alkotmányos jogai alapján meghatározni.

A minisztérium stb.

A minisztérium politikai felelőssége — mint a korona minden tényére — erre is kiterjed és az országgyűlésnek törvényszerű befolyása — mint minden alkotmányos jogra — erre nézve is fennáll.

Ezt az állapotot a törvényhozás, — korona és országgyűlés együtt, — megváltoztathatja.

A szabadelvű párt az ország ezen jogait hang-

sulyozván, a vezér- és szolgálati nyelv kérdését programjába nem veszi föl, mert ezt a nemzet nagy érdekeit érintő fontos politikai okokból kívánatosnak nem tartja.

Kelt Budapesten az országgyűlési szabadelvű párt által 1903. évi szeptember hónap 28-án kiküldött kilenczes-bizottságnak 1903. évi október hónap 27-én tartott üléséből.

Széll Kálmán s. k.
elnök.

Dr. Münnich Aurél s. k.
jegyző.

A katolikus társadalmi tevékenység.

Elmondta: Dr. Széchenyi Miklós gróf győri püspök a katolikus nagygyűlésen.

Már Széchenyi a legnagyobb magyar hangoztatta, hogy „nincs a férfihoz méltóbb törekvés, mint azon okokat nyomozni, a melyektől embertársaink java és boldogsága függ.” Ezt czélozza a kath. nagygyűlés.

Napjainkban az egyének, mint a tömegek, részben a nyomor, részben az izgatás álmoképei miatt helyükből kimozdítva nem találják meg a nehézkedési pontjukat, hol megállva, megnyugodva, üdvös szolgálatokat tehetnének, s így megindult a csendes felszín alatt a küzdelem minden téren, minden rétegen. Az elégedetlenség mindenfelé nő, mindenhonnan új állapotok felé törnek a népek. Nagy átalakulások küszöbén állunk, melyeket romboló küzdelmek indítanak, és százezrek áldozatul dobásával akarnak befejezni. A régi rend bomlásnak indul, s a mi helyébe ígérkezik, arra csak rettegéssel gondolhatunk.

A hatalmas és befolyásos gazdag osztályt látjuk a vagyontalan nagy tömeggel szemben, a mely elégedetlen, elkeseredett és zavargásra kész.

A társadalom ma már nagyon kiüresedett. Igen sok hiányzik életerejéből és sok terhet szedett fel, a mely egészséges haladását megbénítja, tagjait béklyóba veri. Fent a tudálékos hitetlenség előjele: a közömbösség. Itt-ott az ellenséges érzület áll Krisztus hitével szemben; alant a szegény és félrevezetett népnek nagy része szakad el tőlünk s megy hamis prófétái után. Első sorban tehát vallásos és erkölcsi kérdés ez, a melyet erkölcsi tényezők hozzájárulása nélkül megoldani nem lehet.

De értsük meg jól! Az egyház nem tanítja, hogy a társadalmi kérdést az egyház maga fogja megoldani, hogy más tényezők hozzájárulására nem szorul. Ellenkezőleg, az állami hatalom, minden arra hivatott intézmény és — mondhatnám — minden tette képes ember közreműködését feltételezve jelenti ki, hogy minden emberi kísérlet meddő lesz és még a

Iső magyar hangszergyár
villamos erőre berendezve

Stowasser J.

Cs. és kir. udvari hangszergyáros,
a cs. és kir. közös és a m. kir. hon-
véd hadsereg egyedüli szállítója

BUDAPEST, II. ker.,
Lánchíd-utca 6. szám.

• Első kézből legjobban vásárol •

Legnagyobb választék az összes hangszerekben.

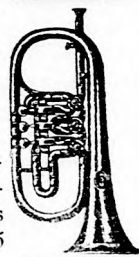
hegedűk, gordonkák, bőgők, fuvolák, trombiták, czimbalmok, saját találmányu tárogatók 30 forint-tól fölfelé.

Harmonikák legjobb, elpusztíthatatlan hangokkal, különlegesség acélhangu zenekari harmonikákban; saját mintáink.

Teljes zenekar * felszerelése *

előnyös feltételek mellett a legjutányosabb árban szállítatik.

Képes árjegyzék a) hangszeréről, b) harmonikákról, ugyszintén harmóniumokról ingyen és bérmentve; csak megnevezendő miféle hangszerről kívántatik.

legtökéletesebbnek látszó intézmény sem lesz célra-vezető, ha az egyház, a vallás közreműködését mellőzi.

Semmi sem szabályozhatja helyesebben a munkaadó és munkás, a gazdag és szegény viszonyát, mint a vallás és a keresztény felebaráti szeretet. Hisz vallás nélkül a munkás még mindig ki lehet szolgáltatva oly munkaadónak, a ki csupán az anyagi érdek uralma alatt áll. Mert a legtökéletesebb törvényt is megkerülheti az emberi önzés.

Szükséges azért, hogy a gazdagok és munkaadók a felebaráti szeretet parancsát követve, ne tartsák munkásaikat rabszolgáknak, hanem tiszteljék bennük az emberi személy méltóságát. És ott, hol a törvény szerint követelni nincs joga senkinek, az emberi igazság fölött álljon Krisztus törvénye, s a mit a szegénynek nem biztosít a jog, azt nyújtsa a szeretet, a mely azt parancsolja, hogy a miben bővelkedtek, abból adjatok alamizsmát.

Másrészt csak keresztény hite teszi béketűrővé, szorgalmassá a népet. Bármiképp gondoskodjék róla az állam, munkásságot, szorgalmat, józanságot, jó erkölcsöt nem teremthet semmiféle törvényhozás. Erényes, erkölcsös csak a hívő lehet.

Csak figyeljük ezt meg a mindennapi életben!

Ta'lian Bela földmivvelésügyi miniszter.

Nem az a szegény, vagy munkás szövetkezik a bontó elemekkel, a ki hitében keres vigasztalást, hanem az, a kinek lelke csak anyagi dolgok után sóvárog. Nem az a munkás kész a zavargásra, ki nehéz munka közepett a harangszóra leveszi kalapját és letörölve homloka verejtékét pihenve elmondja az Urangyalát, hanem az, a ki Istent, hitet, egyházat gunyol. Nem az, a ki kereszt jelével szegi meg a kevés kenyeret, melyet családjával megoszt, a midőn elkölti azt, szánya azokat, a kiknek az Isten annyit sem adott, hanem az, a ki elégedetlenséggel költi el kenyerét, káromolva Istent, mert többet nem adott, átkozva azokat, a kiknek több jutott. (Vége következik.)

UJDONSÁGOK.

Mit tart a pápa rólunk? Azt, hogy a magyarok hithűsége, hazafisága és a Szentszékhez való ragaszkodásuk dicséretes. Ezt mondotta ő Szentsége Czikkai Lajos hírlapírónak, ki az elmúlt napokban Rómában kihallgatáson járt. Ezt a dicséretet persze ki kell érdemelnünk.

Meghalt egy hős katona. Krivácsy József 48-as honvédezedes. Vitézül küzdött a szabadságért s mikor a kapituláció bekövetkezett, azon fáradozott, hogy a forgalomban lévő Kossuth-bankókat az osztrák kormány =

váltsa be. Ezáltal nagy gazdasági válságtól szabadult volna meg az ország. De ezen terve keresztülvitelére nem sikerült neki Klapkát megnyerni, a kívül e miatt meghasonlott. — 83 éves korában mint államvasuti hivatalnok halt meg Budapesten.

Ezer koronás esők. Székesfehérváron történt ez az érdekes eset. A polgármester tiszteletére rendezett lakomán Katona-Horváth József belvárosi plébános gyújtó hatású felköszöntőt mondott. Alighogy befejezte szavait, Grünfeld Jakab földbirtokos így szólt a plébánoshoz: „Hadd esőkolom meg, főtisztelendő ur.” — Tessék, szívesen! felelt a plébános. És erre a katolikus pap és a zsidó birtokos zugó eljenzés közben összeölelkezett. Utána pedig Grünfeld Jakab kijelentette, hogy a baráti esők emlékére ezer koronás alapítványt tesz a városi főiskola részére. Kár, hogy nem sikerült megtudnunk, mirol is beszélt a plébános ur, hogy annyira föllelkesítette a zsidót.

Az új dunai Erzsébet-híd, melyet egy hónapja avattak föl, már magán viseli a modern kor gyászos bélyegét. Vasárnap este ugyanis az első öngyilkos beleugrott róla a Dunába. A híd gyalogjáróján hátrahagyta

Hieronymi Karoly kereskedelemügyi miniszter.

munkakönyvét, melyből kitűnt, hogy a szerencsétlen ember Kovács Ferenc szegedi születésű 17 éves eserepes. Ne adja Isten, hogy sok követője akadjon ennek a szomorú nevezetességű öngyilkosnak.

Hazatért kivándorlók. Agyonesigázott négy becsületes magyar gazdaember került vissza kivándorló utjáról, testben-lélekben megtörve, reménységében megesalatozva. Egy hete érkeztek meg s nyomban illetőségük helyére tolonozták őket. A négy parasztember: Farkas Mihály, Farkas András, Rudecz János, Rudecz István. Még két társukkal együtt a múlt évben egy boroszlói ügynök biztatására kivándoroltak Argentínába, otthagya a sárosmegyei kis községet, a hol mindannyinak háza és földesekéje volt. Az ügynök azzal biztatta őket, hogy egy argentiniai milliomos aranybányájában helyezze el őket s iszonyu jövedelemre tehetnek szert. A hat magyar embert alkalmazták is odakünn nehéz földmunkára és olyan kegyetlenül bántak velük, hogy két társuk még évközben megszökött. A mikor keresésükre indultak, holtan találták meg őket egy argentiniai faluska határában. A négy kivándorló az angol konzul segítségével végre most hazakerült. Nem is lépik át többé a magyar

A végrehajtó ellen megint föllázadt egy község, névszerint a krassó-szörénymegyei *Kölnik*. A nép agyonütéssel fenyegette a szegény ártatlan végrehajtót, holott az nem a maga kényekedvőből jelent meg a faluban, hanem elüljárói küldték őt ki, hogy az önkéntes adófizetőkötől a hátralékot beszedje. A felbőszült oktalan emberek összetörték a végrehajtó kocsiját és megsebesítették a lovakat; még ő benne is kárt tettek volna, ha a esendőrök idején közbe nem lépnek. Bizony, nem ártana több higgadság és okosság a nép részéről.

A hol a vizet pénzért mérik. Dalmáciában nagy volt az idén a szárazság s ennek következtében megérezte a hegyi nép a vízhiányt. A lakosság sok helyütt kénytelen volt elgyalogolni, hogy a messze fekvő vékonyka hegyi forrásokból a szükséges ivóvizet előteremtse. A nagy vízhiányra jellemző, hogy Trah nevű faluban a templomi bucsu idején a vizet pénzért árulták. Egy liter forrásviznek 12 krajczár volt az ára, míg a bornak literjéért 14 krajczárért mérték.

Falb utolsó időjósolata. Az elhunyt Falb Rudolf, a világ leveli békája, hátrahagyta utolsó jóslatát a jövő

Berzeviczy Albert közoktatásügyi miniszter.

normális, második felében a normális alá süllyed. Sok csapadék, különösen június 13-án, a mely másodrendű kritikus nap lesz.

Terjed a mótely. A szociálista tanok eddig meglehetősen ismeretlenek voltak Dél-Magyarországon, de újabban rohamosan terjednek, különösen a szerblakta vidéken. A budapesti zsidó legények leküldtek egy véres száju elvtársat a déli vidékre, a kinek sikerült a szorgalmas, hazafias és vallásos parasztokat elbolondítani. Annyira föllázította őket, hogy a hatóságnak most már komolyan fel kell lépni ellenük. A megtévesztett emberek egyike-másika már is fogságba került, a lázító szociálista kolompoknak ellenben semmi baja sem lett, mert idején megugrott. Szomorodott szívvel vesszük arról a vidékről azt az értesítést, hogy az izgatás következtében az annakelőtte istenfelő nép kerülni kezdi a templomokat, a papokat és tanítókat pedig nem is köszönti. Hanem igenis, a Mózsai és az Iezig pálinkás zsidó napról-napra gyarapszik.

A nép uri zsarolói. Bihar vármegyében nagy uzsorabűnpört tárgyalnak, melyben számos megyei ur áll azon vád alatt, hogy mintegy 150 szegény oláh parasztot meg-

Nyinyi Sándor honvédelmi miniszter.

esztendőről, melyet fia, Ottó, most egy naptárban közreadott. E kalendárium szerint *elsőrendű kritikus napok*: Márczius 2., szeptember 9., október 9., márczius 31., február 1., augusztus 11., november 7., január 3., április 29. és július 13. *Másodrendű kritikus napok*: Deczember 7., június 13., május 29., deczember 22., április 15., május 15., márczius 17., november 23., szeptember 24., október 24., február 16. és augusztus 26. *Harmadrendű kritikus napok*: Junius 27., január 17. és július 27. Az időjárás 1904 első felében a következő lesz: *Január*: Rendkívül enyhe időjárás, sok csapadék, folytonos esőzés. *Február*: Rendes időjárás, sok eső. Csak a hónap elején és végén lesz száraz idő. *Márczius*: A hőmérséklet tizedikéig közepesen aluli, attól fogva huszonkettedikéig ingadozó, aztán a rendes alá süllyed. A hónap elején és végén sok hó lesz. Márczius másodikikája lesz az esztendő legerősebb kritikus napja és ezen a napon igen erős havazás is lesz. *Április*: Száraz időjárás, a hónap első felében közepesen aluli, attól fogva ingadozó. *Május*: Az időjárás az első negyedben normális, aztán süllyed és attól fogva az egész hónapon keresztül a normális alatt marad és így nagyon hűvös lesz. *Június*: Az időjárás a hónap első felében

zsaroltak, uzsorával kifosztottak. Az uri banda élén Braider Mór dr. járási orvos, kifogyhatatlan kortesvezér áll, ki hihetetlen gazsággal juttatta koldusbotra áldozatait. Volt eset, midőn az adós, ki 50 forint tartozás után 10 forint kamatot fizetni nem tudott, ehelyett átadta használat végett 3 holdas földjét a vádlottnak, melyen 9 mm. buza termett. A hitelező ezzel sem lévén megelégedve, elárvereztette a földet, melyet maga potom áron megvett. Eskü alatt vallották, hogy 200 forintos kölesön ellenében 250 forintos kötvényt állítottak ki, a melyből még a hitelező a 29 százalék kamatot is lefogta. Ily esetek s viszont a felvidéken meghonosított hírhedt választási rendszer mérgezik el a nemzetiségi kérdést, teszik a parasztot az uri osztály ellenségévé s teremtik meg a szociáldemokráciát. Keresztény szeretet és szellem győzedelmeskedhetik csupán a romlott liberális irány e díszes virágain.

Egészséget a betegnek, erőt a gyengének! Ez a jelszava Jurisics Péter pakráci gyógyyszeresnek, kinek híres Pakráci cseppei csodaszerű gyógyhatása miatt a világ minden részében kitünő hírnevre tettek szert. A pakráci cseppek csodaszerű hatását érdekesen beszéli el az öreg Vidmarics Péter, mint az lapunk hirdetései

között található képen látható. Melegen ajánljuk t. olvasóink figyelmébe. Jurisics Péter gyógyszerész hirdetését, mert a Pakráczy cseppek oly szer, melynek egyetlen házbán sem szabad hiányozni és válják általánossá a jelszó: Egészséget a betegnek, erőt a gyengének!

Nem mindegy az, hogy milyen pótkávét használunk a mindennapi kávéitalhoz. A Kathreiner-féle Kneip-maláta kávé, különleges előállítása következtében, a babkávédélvéltezt ízét bírja, ezáltal legalkalmasabb is, egy ép oly ízletes, mint egészséges kávé készítéséhez. A létező sok silány értékű, csalódásig hasonlóan esomagolt utánzatok miatt, hangsúlyozzuk minden bevásárlásnál a Kathreiner nevet, és ne fogadjunk el mást, mint eredeti esomagokat Kneipp páter védjeggyel.

Szokol Győző urnak az osztálysorsjátékra vonatkozó hirdetését olvasóink b. figyelmébe ajánljuk. Az esetleges nyereményeket azonnal, minden levonás nélkül titoktartás mellett szokta kifizetni; tekintettel erre, azon előfizetőink, kik eddig máshol szereztek be sorsjegyeiket, jövőben ajánlatosabb lenne, ha azt fenti cégnél rendelnék meg.

„Naptáraink árusításával, vevők gyűjtésével mindenki igen könnyen tehet szert tisztességes mellékes keresetre! A munka nem szégyen! Az árusítás legkevesebbé!”

A ki foglalkozni kíván ezzel, forduljon közelebbi felvilágosításért egy levelezőlapra a kiadó-hivatalhoz.

Amerikai levél.

Annyiféle hír van elterjedve a magyar közönség körében az amerikai kivándorlók sorsáról, hogy az ember igazán kíváncsi lesz az igazi tényállásra. Most közvetlen forrásból egy magánlevél útján értesülünk a new-yorki bevándorlók helyzetéről és az odaérkezés alkalmával rájuk kényszerített kintzásáról, zaklatásáról.

New-York 1903. szept. 24.

Kedves Öcsém Sándor!

... Azon kérdéseidre, hogy mi a sorsa az idejövőeknek, a következőket írhatom: Bizony nagy kintzásoknak van látvete az ember, míg partra ér, kivált a III-adosztályon. Épp úgy bannak velük, mint a marhákkal és már a hajón úgy is szállítják az embereket. Az ételek oly rosszak, hogy az ember képtelen azokat megemészteni. Az első és másodosztályon utazók nem vétetnek ennyire „figyelembe” csak ha gyanu van arra, hogy valaki az európai igazságszolgáltatás elől szökik, vagy ha valamely hölgyet rossz viseletéért a hajóbiró ítéletére az amerikai fenyítőintézetbe szállítanak; ilyen esetekben nincs kivétel az osztályokban. Azt a szívetet pedig a melyen a bevándorlók partra lépnek, csakugyan ördögsgízetnek lehetne nevezni, mert annyi zaklatásnak vannak ott kitéve szegények. Mint valami rablógylkost nálunk, úgy hallgatják ki ott a bevándorlókat. Szemeiket kiforgatják, a legdurvább módon „megvizsgálják,” hogy mire ezen vizsgálaton a szegény európai átesik: igazán beteg lesz. Majd besorozítják az embereket olyan ketreczekbe, mint a minőkben az oroszánt, tigris szokták mutogatni az állatkertekben; az egész sziget ilyen ketreczekkel van tele. Azt le nem lehet mind írni, a min itt az embernek át kell esnie, mert azt látni és tapasztalni kell.

Mikor az egészségügyi vizsgálaton átesett a bevándorló: megkérdezik tőle, hogy van-e ott valakije, ha van, várja-e őt az illető? Elébe küldték-e a pénzt vagy a hajójegyet? Ha igen, akkor nem szabad partra szállnia, mert nem engedik a bevándorlók olcsó munkaerejével az amerikai munkabéreket lejjebb nyomni. Ha valaki 40 évesnél idősebb: nem szabad partra lépnie. A várakozó rokon és az érkező bevándorló vallomásának mindenben meg kell egyeznie, mert ha egymásnak ellentmondó a két jegyzőkönyv: akkor az amerikai várakozót bezárják, a bevándorlót pedig ugyanazon a hajón, a melyen jött, szállítják vissza Európába. Ha egy fiatal ember csak úgy „szerencsét próbálni” megy ki és nincs senkije Amerikában: az nincs egészen elveszve, mert a hajléktalanok menhelyén egy pár czentért naponta kap ellátást és sokszor munkát is. Ha tovább akar menni, akkor szintén nem engedik partra szállni, hanem viszik egyenesen azon helységbe, a melyet megnevezett.

A kivándorlást nem tiltják be, de mindenképpen igyekeznek az amerikaiak megnehezíteni a bevándorlást, hogy csak minél kevesebb legyen a nyomorogók száma, mert most óriási az! . . .

Irigyelni való kevés van Amerikában is. A nyomoruság helylyel-közzel sokkal nagyobb, mint nálunk. Nagyon gondolják meg azok, kiknek kivándorló szándéka van, mielőtt kimennek, hogy mi jobb: az itteni megszokott küzködést átélni, vagy egy ismeretlen világrészben a legrettenesebb, — mert bizonytalan, — jövőnek kitenni magukat?

Prockl Sándor.

Népek és nemzetek.

Francia adófizetők bajai.

Nagy a panasza Franciaországra, hogy lakossága nem szaporodik, de annál inkább emelkedik adója. Németország fegyverkezése nem hagyja nyugodni a francziákat; ők is tömérdek pénzt ölnek bele a haderőbe. A hadügyi költségek rohamosan emelkedtek. 1875-ben még csak 3 és fél milliárd frankot emésztettek föl, a mult esztendőben már közel nyolczat. Nagyon természetes, hogy így aztán Franciaország államadóssága is szaporodott s így eshetett meg, hogy ez az ország ma a világnak leginkább eladósodott állama, mert az összes államadósságoknak egy ötödrésze az adófizető polgárok vállain nyugszik. A nép tulságos megterhelését azonban még fokozza a kormány egyházellenes törekvése, a mennyiben a kiüzött szerzetesek iskolái helyett a községek nyakába szóztott állami iskolák létesítése is rengeteg pénzszegebe kerül. Szegény Franciaország megszinyli Combes istentelen uralmát!

Egyházüldözés.

Párisban november 3-án történt a kapuczinus atyák brutális kiutasítása saját kolostorukból. A rendőrség feltörte a rendház kapuit s a kapuczinusokat a kapu aljában összegyűlve találta. Az egyik atya a kiutasítás ellen tiltakozott. A midőn aztán a rendőrség karhatalommal akarta őket kiüzni otthonukból, a szerzetesek, számszerint 200-an, minden további ellenállás nélkül elhagyták a kolostort. Az utcán összegyűlt nép megéljenezte őket, a rendőrséget pedig megdobálta.

átesett a
ott valakije,
ték-e a pénzt
nem szabad
bevándorlók
unkabérekét
ősebb: nem
és az érkező
kell egyezni,
egyzőkönyv:
bevándorlót
állítják vissza
gy „szeren-
Amerikában:
majlétkatlanok
p ellátást és
enni, akkor
nem vizik
nevezett.
mindenképpen
i a beván-
en a nyomor-

an is. A nyo-
yobb, mint
knek kíván-
t, hogy mi
átélni, vagy
tenesebb, —
agukat?

kl Sándor.

kek.

gy lakossága
kedik adója.
nyugodni a
bele a had-
emelkedtek.
nkot emész-
zel nyolczat.
rancziaország
shetett meg,
kább eladó-
dósságoknak
ain nyugszik.
még fokozza
mennyiben a
teg pénzüsz-
g megsínyli

kapuczinus
kból. A rend-
puczinusokat
egyik atya a
án a rendőr-
otthonukból,
den tovább
Az utcán
rendőrséget

Felhőszakadás.

Igaz történet. — Irta: Maróthi János.

A sövényesi szijgyártóhoz egy szép napon beállított Ambrus bácsi; aféle szegény rokon, kit nem szívesen szokott látni a gazdag familia. A kút körül járó cseléd eligazította őt a kertbe, mivelhogy Pétery uram épp ott időzött e pillanatban.

Lehorgasztott fővel, busan ment végig Ambrus a kigyózó kerti utakon. Bizonyára kölcsönkérési szándék volt a begyében s attól nyulhatott meg jó eleve az orra, lévén Pétery a fősvénynél fősvényebb ember, a kitől igazán nehéz csak egy árva fillért is kiszorítani. De hát mit csináljon tulajdonképp? . . . A legvégső nehézség hajtotta őt ide s hátha mégis megindul az öreg, kivált hogyha a vérbeli rokonságra történik hivatkozás.

A kert alját lefelé egy csendes folyású patak szegélyezte. A csacska vizecskének nem volt itt egyéb dolga, mint hogy annak a fiatal fűzának a lehajló ágait csókolgatta, mely ott eresztett gyökeret szorosán a part mentén. Pétery a fűzfa alatt állt ásóval a kezében. Mozdulatlan volt; úgy tetszett, mintha mélyen elmerülne gondolataiba s eközben szinte gépiesen bámulta a barátságos habokat, anélkül, hogy látna is volna őket.

Ambrus bizonytalan lépései esikorogva hangzottak a kavicsos fövényen. Pétery az éles neszre megrázkódott és villámgyorsan fordult az érkező vendég irányában s a mikor ezt felismerte, tüstént eldobta magától az ásót és kék kötenyével hirtelen leborított valami tárgyat, mely ott hevert lábai előtt a buja fűben.

— Adjon Isten! — köszöntötte őt teljes jóindulattal a rokon. De biz kelleetlenül hangzott rá a „fogadj Isten”. Fanyar képet vágott Pétery, mintha csak tudná, hogy mi járásban van ez az ember, ki őt ily váratlanul megzavarta.

Ambrusnak ha csak kicsit nyitva a szeme, észre kellett vennie a barátságatlan fogadtatást s ezért allig mert kérésével előállni. Először illendően elkerdezte a házbellek egészségi állapotát s csak aztán hozta föl némi kerületessel, hogy pénz kell neki.

— Pénz!!! Pétery felhuzta sűrű szemöldökét és összefonta két karját a mellén. — Pénz! . . . Hja barátom, az magannak sincs. Persze nem is adott. Ambrus ugyan azért még egyszer megismételte alázatos kérését s a nyomorát emlegette, mely népes családját fenyegeti; de mindez mit sem használt. Pétery keményen megmaradt a mellett, hogy neki magának sincs pénze, ám ha volna, — tette hozzá albarátsággal, — adna is.

— Szegény Ambrus könyörgésre fogta a dolgot.
— Szánja meg Pétery bátyám a gyerekeket, hogy legalább azok ne éhezzenek az istenadták!

Ambrus bácsi szája körül s a víz mentén ballagva, maga elé morgogott: „Mihaszna horgásznék itt, nem kerül ide semmiféle hal.” Egyszerre csak megállt, lehajolt és fölemelt valamit az iszapból. Ambrus bácsi a fülehez tartva, megrázogatta, azután zsebkészével fölfeszítette a födelét.

Ekkor már valami örömteli sejtése támadt s a mint kiszedette a sok újságpapírost, egy csomó bankót pillantott meg. Nem állhatta meg, hogy hangos ujjongásba ne törjön ki. Azontul pedig futott haza, hogy megvigye övének a jó hirt.

Felésege sirva fakadt a pénz láttára: Hol tettél rá szert?

— Horgászni voltam! — felelt nevetve Ambrus.

Az asszony persze nem akarta elhinni, hogy ilyen furcsa halak uszkáljanak a patakban. Szerette volna megtudni a valóságot és nem is hagyott föl a kérdésekkel. De szüntelen ezt a választ kapta: „Horgászni voltam!”

Ambruséknak épp jókor jött ez a váratlan segítség. Nem győzött eleget hálálkodni Istennek.

Legközelebb aztán elsétált Péteryhez és ily szavakkal fordult az öreg felé:

— Köszönöm a jó tanácsát, bátyám!

Péterynek nem jutott eszébe, hogy miéle jó tanácsról van szó? — Nem értem Ambrus a szavadat!

Hát a mit mondott minapában, megfogadtam. Horgászni voltam és jóféle hal került hor omra. Jólaktunk belőle.

. . . Pétery egyébként igen rosszkezdű volt. Elpanaszolta, hogy a felhőszakadás sok kárt okozott neki. Többek közt a fűzfáját is kidöntötte a vízparton.

De arról mélységesen hallgatott, hogy azt is elsodorta a víz, a mi a fűz tövébe volt elásva.

— Éheznek? . . . Igen? . . . No akkor eredi a paták partjára horgászni. Fogadok, egy óra alatt tele lesz a vödöröd jóféle apró halakkal, a milyet még a király se esziük . . . De pénzt, azt nem adhatok.

Világosan kiünt, hogy Péteryyel ma nem lehet beszélni. Ambrus hát otthagya az öreget, de távozása előtt a keserű gúny hangján mondott köszönetet:

— Köszönöm a jó tanácsát. Majd elmegyek . . . horgászni!

Jobban is tesszél! — mormogott a vén szíjgyártó; de már ezt nem hallotta a szegény rokon, mert gyorsan kifelé iparkodott a kerthől.

Pétery csak azt várta, hogy eltávozzék tőle az alkalmatlan látogató. Azonnal hozzáfogott a nagy munkához, melyben Ambrus jövelele megzavarta. Még egyszer körülnézett maga körül, vajjon nem látja-e őt valaki s miután erről alapos meggyőződést szerzett, ott a fűzfa tövében megfeszített elővel és gyorsasággal jókora gödröt ásott. Mikor ezzel elkészült, a verejtéket törülte le homlokjáról, mely szaporán gyöngyözőtt lefelé. De ahig pillent egy fél perczig is, kapta a füles fazekat, melyet imént terített be. Ambrus tekintete elől és ugyanoly gyorsasággal, mint előbb beföldelte. Egy ideig még taposott az ásott helyen, hogy a friss nyomokat lehetőleg eltüntesse s mikor mindezzel készen volt, óvatosan eltávozott a hely színeiről és oly nyugodtan dobta ásóját az eresz alá, hogy Kati, a ki még akkor is az udvaron tartózkodott, mit sem sejtett a történetről.

Egy kis pénzt ásott el az öreg. Egy kevés aranypénzt, egy kevés ezüstöt, no meg szép sima papirbankókat. Utóbbiak kilón egy plehdobozba voltak befoglalva, hogy a föld nedve ne ártson meg nekik. Hogy miért rejtette el ezt a pénzt szíjgyártó uram a föld gyomrába, ezt csak ő tudná megmondani; de ahigta mondja meg nekünk. Voltaképpen egy sima közünk hozzá, s Péteryy nem is tartozik előttünk az ő tükös gondolatait fölírni.

Elég az hozzá, hogy a fősvény öreg művelete pompásan sikerült. Szerencséje volt, hogy nyomban Ambrus távozása után vette az ásó kezébe, mert im, ahig hogy a belső szobába vonult vissza, hogy a jól megendemelt pihenés mellett egy pipa dohányt szívjon el, olyan záporosó szakadt le az egekől, mely embeert, állatot egy szempillantás alatt födel alá kergetett s a fahégysszere oly neptelen lett, mintha csak egy tátrásorda vágatott volna rajta keresztül, mely elől minden teremelt felék pinczébe bujlik el.

Azt szokták mondani, hogy a mily gyorsan meglőn az elajta záporosó, azokképpen gyorsan el is mulik. A mi esetünkben másképp volt. Elmulit egy félóra, anélkül, hogy szünni látszott volna a zápor. Az emberek itt-ott kidugták fejüket, vizsgálgván a felhőket, hogy oszladoznak-e már, ám az ég változatlanul bebortva maradt a sötét felhőkkel. Ugyenformán a második félóra is elmulit és szemmel láthatóan, hogy a zivatar mind nagyobb erővel kezd dühöngeni, a

helyett, hogy apránként alábbhagyna. A szennyes víz megdagadt patakokban futott le az utcákon.

A tapasztalt öregek kezdenék rosszat sejtteni. Egyesek határozottan kimondták, hogy ez felhőszakadás.

No volt erre mindenféle nagy ijedtség. Az asszonykép hanna-rosan mécsét gyújtott Szűz Mária képe előtt, a felősek a kuzkóba állottak s a fahak fordították arcukat. Ezalatt odakinn felemlatesen zuhogott az eső, melynek zugásától még a bennlévők is alig hallották egymás hangját.

Hirtelen pusztulást okozott a víz. Az utszéli fák kitortek, az udvaron maradt holnikat messzire elsodorta az ár, a nyitva felejtett ablakok kiszakadtak helyükből, a döglött baromfiakat vite a rohanó víz, szóval igazai istentület volt. Ejfétkor, mikor némileg elült a vihar, (bár még szüntelen esett), lélek nem aludt Sövényesen, de kilépni se merészelték az emberek a házból, hisz oly koromsötétség volt környöskörül, hogy látni sem lehetett.

Reggelre teljes pompájában kistűtött a nap — a pusztulásra. Siralmas látványt akadt erre is, arra is. Épségben nem maradt sem kerítés, sem növényzet. Sok ház kéménye bedőlt, némelyik teljesen összeomlott. Hatalmas főtörzsek hevertek az uton. Altalános sírás, jajgatás mindenütt.

Ambrus az ő gyermekeivel nem szenvedett kárt, mivelhogy szemlője se volt, mit a vihar elpusztíthatott volna.

Kora reggel ott hagyta aprószenjét anyjok oltalma alatt s egy kissé körülnézett a vidéken. Feleségének megígérte, hogy majd utána néz megint valami kis segélynek, de ezúttal idegent fog fölkeresni, a kit tán könnyebb lesz könyöröltre birni. Csak az volt épp a baj, hogy a tegnapi szerencsétlenség elvette az emberek adakozó kedvét. Nem is merészelt benyitni Ambrus sehová sem, kivált a mely portján feltűnő nyomot hagyott maga után a felhőszakadás. De ugyan hol van ház, mely nem szenvedett volna csak kisebb sérülést is? Bizony, Ambrus bejárta jóformán egész Sövényest s a ki ismerőssel csak találkozott, mindenki sopánkodva sorolta föl kárát.

Ambrus bácsi úgy gondolta, hogy ezek után valósággal orszátlanság volna tőle, segélyvert folyamodni azokhoz, a kik magunk is rá vannak arra szorultva.

Szomorú egykedvűséggel fordított hátat a községnek s útját kijele vette a mezőre, hátha támad ott valamelyes ötlete, mely őt a hinárból kiszabadítaná. Egészen kiért a patákhoz, mely tegnap valóságos folyamná dagadt meg és vadul rohant le a ragyás molnár malma felé, de ma ismét oly szelíden eseregdezett, mint annak-éltte.

A víz láttára észbe jutott Ambrusnak a jó tanács, melyet a szíjgyártótól kapott kölcsömpénz helyett, hogy t. i. okosabban tennie, ha kihúja a parta horgászni. Bus mosoly tűnt föl erre

Nyilttér.

(E rovatban közöltékért felelősséget nem vállal a szerk.)

Vérgyógyítás (Hemopatia)

Ezen új eredeti gyógymód rendkívüli jó sikerrel lesz alkalmazva **köszvény, aszthma, sziv. vese, gyomor, bél- és hólyag-nántalmaknál, súlyos idegvér és hörbajoknál.** Biztos védelem szélhűdés és elmezavar ellen. 15 év óta ki lett próbáltatva és most évente száz meg száz teljes gyógyulással számol be.

E gyógymód megalapítójának és egyedüli képviselőjének
Dr. Kovács J. egyetemi orvosnak (Hemopatia) rendelő intézete van
Budapest, V., Váci-körut 18. sz.

Rendelés naponta 9—1. és 3—6-ig. Díjazott levélre válaszol. Betegeket intézeten kívül is kezel. Nehéz betegeknek biztos gyógymódja.

Kedvderítő.

Megadta nekik. A kertész néhány fát ültetett a templom körül. Egy uri társaság arra járva, gunyosan kérdé, hogy tán a tisztító tűz élesztésére ültetik a fákat? „Igen, mondta a kertész, persze most még nem elég száraz a fa, de mire önök, uraim, odaérnek, már megfelelő tüzet fognak adni.” — Az urak szótlanul elsomfordáltak.

A kipróbált vályu. Nemrég kutat csináltatott egy érdemes dunántúli község s hozzá természetesen vályut is. Az előjáróság teljes számmal kivonult a kut ünnepélyes átvételére, s a mint nézdelik, egyszerre csak megszólal az egyik esküdt:

— Ammondó vagyok, hogy a vályu keskeny! Valamirevaló ökörnek nem fér el benne a feje!

Megint nézik, nézdegélik, egyszerre csak az öreg bíró beledugja a fejét a vályuba, meg visszakapja s kijelenti:

— Na má' Estók komám, nincs igaza keenek! Ha az én fejem belefér, ihatik ebbü a legnagyobb ökör is!

És ebbe megnyugodtak.

Közgazdaság.

A gazdasági ismétlő iskolákról kemény és nem is igazságtalan bírálatot olvastunk a Dunántúli Hirlapban. A cikk írója kevésre becsüli a gazdasági iskolákat a maguk mostani formájában, főként azért, mert az iskolai tantervben tulságos nagy tere van az elméletnek a gyakorlat rovására. Azt mondja, hogy a tanuló többet tud hazulról, mint a mit tanítója a könyvekből kiböngészhet s ezért a tanítvány nem sokat ad mesterére. Jobb volna, — a cikk szerint — ha gyakorlott és értelmes földmivesek tanítanának. Ezeknek a kezére egyenkint egy körülbelül 30 holdas

kisgazdaságot kéne bizni s abban dolgoznának és tanulnának 2—3 község tanulói. De ne hetenkint egyszer, hanem mindennap legalább délig. Ott tanulhatnának az Isten könyvéből, a természetből.

Azt is kifogásolja a nevezett újság cikkezője, hogy a mostani tanterv téli időre szól. De mivelhogy hó alatt nem lehet gyakorlati ismeretekre szert tenni, kívánatos, hogy a gazdaságra alkalmas időben történjen a tanítás. És főleg, törvénnyel kell rákényszeríteni az ifjúságot erre a praktikus tanulásra, hogy ne csak az vegyen részt az oktatásban, a kinek erre kedve szottyan, hanem kivétel nélkül minden 13—15 éves ifju. — Ezek az okos észrevételek megérdemlik az illetékes minisztérium figyelmét.

Az ideai szüret. Az ország bortermő vidékeiről érkezett jelentések, a miket a *Magyar Gazda* melléklapunk hétről-hétre terjedelmesen közöl, azt mutatják, hogy az ideai szüret minőség dolgában kielégítő, csak épp a mennyiséget keveslik a gazdák. Kitünő borok termettek mindenfelé, hanem csak fele annyi, mint teszem mult évben. Ez annyit jelent, hogy a mit a termelők a jó minőséggel nyernének a réven, azt a kevésben elvesztik a vámon. De hát ki tehet erről? A termést főleg a tavaszi fagyok apasztották le felényire, az ellen pedig lehetetlenség teljes sikerrel védekezni. (Ámbár az ügyes gazda fagyos időben is tudja a dolgát.)

Annál szomorubb azonban, hogy a szüreti jelentésekben egyes gazdák *lanyhasága, mulasztása és tanulatlansága* is szóvá van téve, mint a gyöngé termés okai. Ezt olvastuk pl. a felső-szahonyi gazdák-ról és néhány sümegi termelőről. Továbbá a szege-diekről, a kiknek nagy része makacsul elzárkózik az újkori követelmények elől és csökönnyösen megmarad a régi elavult termelési mód mellett. Az eszediekre megint az a panasz, hogy nem értik a szőlő káros rovarainak az irtását. — Így persze ne várjunk jó termést és ne sopánkodjunk, mert hiszen az a kifogás sem áll fönn, hogy a gazdáknak nincs módjuk tanulni. Dehogy nincs! A volt földmivelésügyi miniszter ezer alkalmat adott reá. Kath. néplapjaink egyebet se tesznek, mint folyton oktatják a népet. Jó olcsó könyvek is íródnak a nép számára.*) Hát miért nem tanulunk? Miért nem iparkodunk többet tudni, mint apáink tudtak? Most itt a téli alkalom, elégséges időnk lesz a mulasztások pótlására. Tanuljunk!

Budapesti legolcsóbb gabonaárak.

Buza: Tiszavidéki új 1.50 fejérmegyei u. 7.50 pestmegyevidéki új 7.40 bánási 7.45 lácskai új 7.55 A mult hét óta az árak emelkedtek.

Arpa: 5.40 kor. **Rozs:** 6.10 kor. **Zab:** 5.45 kor. **Tengeri:** belföldi: 6.05 kor. Az árak szilárdabbak.

*) A Pázmáneum kiadásában is megjelent egy ilyen hasznos könyv, a „*Szőlősgazdák Könyve*”, mely éppen a szőlősgazdák gyakorlati kiművelésére szolgál. Ennél értékesebb téli olvasmányt nem ajánlhatunk olvasóinknak. Ara bérmentes küldéssel egy korona. Megrendelhető a Magyar Néplap kiadó-hivatalában.

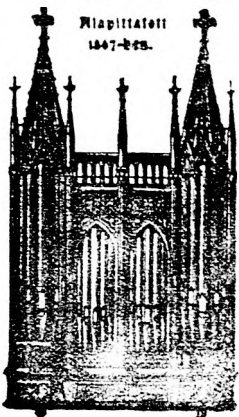
A ki birtokára jelzálog-kölcsönt

akar fölvenni, forduljon bizalommal a **Kie-birtokosok Országos Földhitelintézetéhez** Budapest, V., Géza-utca 2 (saját ház). Az intézet egyaránt ad nagy és kis jelzálogos kölcsönöket, főzélja azonban, **hogy a közép- és kisbirtokoson segítsen.** Ezért kölcsönöket már 300 koronától kezdve ad. A ki súlyos kamatot fizet tartozása után, az intézet olcsó kölcsönével segíthet terhén. Az előző hitelezőket az intézet a kölcsönből **fizeti ki s mérsékelt díjért minden a kölcsön körüli teendőt ellát.** Kölcsönök a földbirtok fele értékéig 20, 30, 40 vagy 50 évi törlesztésre engedélyeztetnek. Ha az adós pontosan fizet, az intézet a kölcsönt föl nem mondhatja, az adós azonban tartozását akár egészben, akár részben bármikor minden díj nélkül visszafizetheti. Az intézet jelenleg 4%-os és 4½%-os záloglevél-kölcsönöket ad s a 4½%-os kölcsönök egyik módjzata minden levonás nélkül készpénzben fizettetnek ki. A kinek kölcsönre van szüksége, forduljon bizalommal az intézethez, mely egyszerű levélre bárkinek szívesen ad fölvilágosítást.

Angster József és fia

Kalocsa-érseki orgona-építők.

Orgona- és harmonium-gyár
Pécsen.

* Két arany, 1 ezüst és 1 nagy
milléneumi éremmel kitüntetve. *

Ajánljuk kitűnő hangu és erős szer-
kezetű légnyomata (pneumatika) orgo-
náinkat, melyek a rendkívül könnyű
játékmód és regisztrálás mellett még
azon nagy előnnyel bírnak, hogy a
templom nedvessége és az időjárás
viszontagságai semmi befolyást nem
gyakorolnak rájuk.

Legjobban bizonyítja művészi
jóságát, hogy azelőttől eddig
300-nál több új orgona került ki.

Raktáron kitűnő hangu harmoniumok
mindem nagyságban. — Mindennemű
javításokat, hangolásokat és átépíté-
seket olcsón vállalunk.

Írjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

Magy. kir. szab. osztálysorsjáték

T. Cz.

Minden ember arra törekszik, hogy családjának a bi-
dog és nyugodt megélhetést biztosítsa és azért folyó-
 arra gondol, hogy vagyont szerezzen. Ezt ma már sokk
nehezebb elérni, mint az elmúlt régi jó időkben, a miko
még szorgalmas munkával annyit lehetett keresni, hogy
abból valamit félre is tehetünk, mert most minden kereseti
forrás annyit eredményez, a mennyiből éppen csak hogy
megélni lehet. — A m. kir. szab. osztálysorsjáték intézménye
van hivatva arra, hogy ezen a bajon segítsen, mert igen
előnyösen van beosztva és az összes sorsjegyek fele biz-
tosan nyer. — Erről már nagyon sokan meggyőződtek és
számosan vannak, a kik meggazdagodásukat annak kösön-
hetik, mert igen csekély pénzköcskázattal rendkívül ked-
vező nyeresi esély áll szemben. Ez az egyedüli biztos mód,
a melynél tönkremenni nem lehet, de meggazdagodni igen.
— A XIII-ik sorsjáték 110,000 sorsjegy lett kibocsátva,
melyek közül a fele, tehát 55,000 nyereseménnyel lesz kihuzva
és öt hónap alatt 14.450,000 koronát osztanak ki, a nyerők
között. — A legnagyobb nyeresemény EGY MILLIÓ KORONA.
részletesen van még 600.000, 400.000, 200.000, 100.000, 90.000,
80.000, 60.000, 50.000, 40.000, 30.000, 25.000, 20.000, 15.000,
10.000 stb. — Az I. osztály sorsjegyek árai a következők: egy
egész sorsjegy 12 kor., egy fél 6 kor., egy negyed 3 kor., egy
nyolczad 1-50 kor. — Az első osztály huzása már 1903.
november 19 és 20-án lesz és mivel a megrendelések napról-
napra tömegesen érkeznek, kérem Önt, hogy sorsjegyét posta-
fordultával rendelje meg és legjobb, ha a pénzt postautalvá-
nyon küldi, de megrendelheti utánvét mellett is. — Remélem,
hogy már legközelebb a kalmam lesz Önnek egy nagyobb
nyereseményt kiizethetni. — Huzás után küldöm a hivatalos
huzási jegyzéket.
Kiváló tisztelettel

Legfőbb elveim:
Pontosság és előzékeny-
ség, felebaráti szeretet és
titoktartás.

Szokol Győző
elárusító
Budapest, VII., Garai-u. 7.

Hihetetlen!

4 1/2 kg. legfinomabb a sajtolásnál kevéssé megsűült

PIPERESZAPPAN

(kb. 50 drb) róza, speik, moschus és ibolya illatokból
szépen összeválogatva, míg a készlet tart 5 koronaért
kapható.

A pénz előleges beküldése vagy utánvét mellett küldi
AUFFENBERG JÓZSEF Budapest, VI., Proféta-utca 5.

Legkedveltebb és legolcsóbb naptárak a

Pázmáneum Naptárai

az 1904-ik szökő évre

néhány nap múlva készen vannak.

Magyar nyelven:

1. Pádúai Szt. Antal Nagy Képes Naptára 80 fillér
2. Szent István képes népnaptár. 60 "
3. Szent József képes naptára 60 "
4. Lourdesi Szűz Mária naptára 60 "
5. Pádúai Szent Antal kis képes naptára 40 "
6. Gazdálkodók szaknaptára 60 "
7. Gazdasszonyok szaknaptára 1 kor.
8. 48-as Naptára a magyar népnek . . . 40 fillér
9. A Nagy Világ képes naptára 60 "
10. Krónikás kalendárium 40 "

Német nyelven:

11. Christlicher Antonius Kalender . . . 60 fillér
12. Allewelt Bilderkalender 60 "

Tót nyelven:

13. Velky Kalendár Sv. Antona Pad. . . 60 fillér
14. Krest'anský Kalendár 40 "
15. Velkosvetský Obrazkový Kalendár. . 60 "

Gyűjtőívet már küldtünk olvasóinknak.

Megrendelhető lapunk kiadóhivatalában
Budapest, VIII. Mária-utca 11.

Hamburg-New-York Hamburg-Halifax (Canada)

Közlekedés kétszer hetenként.

Az indulások Halifax felé idejekorán közé lesznek tőve.

Express és postahajók

TÉLI MENETRENDJE:

Október 31. Deutschland	Január 4. Deutschland
Nov. 4. Auguste Victoria	Január 8. Graf Waldersee
November 6. Patricia	Jan. 15. Auguste Victoria
November 13. Phoenicia	Január 15. Belgravia
November 20. Pretoria	Január 22. Blücher
Novemb. 27. Graf Waldersee	Január 29. Pennsylvania
Novemb. 30. Deutschland	Február 5. Patricia
Deczember 4. Belgravia	Február 12. Moitke
Deczember 11. Blücher	Február 19. Pretoria
Deczember 18. Pennsylvania	Február 26. Graf Waldersee
Deczember 25. Patricia	Március 4. Blücher
Január 1. Pretoria	

Az utazásra vonatkozó bármely kérdésre szí-
vesen én minden nyelven azonnal válaszolunk.
Aki utazni akar, forduljon hozzánk.

Falk és Társa Hamburg
Brandsende 23/a

Egészséget a betegnek, erőt a gyengének!

Jurisics Miklós felszabadított a török járom alól és Jurisics Péter gyógyszerész Pakráczon megszabadít a betegségtől kitünően ható szereit által.

A Jurisics-fele Pakráczzi cseppek oly csodászerű balzsam, melynek egy hazában sem volna szabad hiányozni, mert a **Jurisics-fele Pakráczzi cseppek** oly előnnyel bírnak, hogy **minden baj ellen** használhatók és mindig csodászerű hatással van. **A Jurisics-fele Pakráczzi cseppek**

legbiztosabban gyógyítják a gyomorbajt és székrekedést, gyomorgöröcsöt, rendetlen székürülést, étvágytalanságot, aranyeres bantalmakat és ezzel kapcsolatos fejfájást, gyomoregést, felbűfögést, sapkort, szédülést és mindenfajta gyomorkatarást, de a legfényesebb sikerrel alkalmaztatik külsőleg is, nevezetesen dagasztatok, égési sebek, szaggyatás és köszvényes bantalmakkal, mert a hol semmifele szer nem használt, ott a **Jurisics-fele Pakráczzi cseppek** már rövid használat után nemesak enyhítést, de gyógyulást is hozott. Ezt számtalan hála nyilatkozat minden országból bizonyítja.

A Jurisics-fele Pakráczzi cseppek megrendelhetők közvetlenül **Jurisics Péter** gyógyszertár **Pakráczon 604. sz.**

Arak használati utasítással, láda és postaköltséggel:

12 üveg kor. 5. — 36 üveg kor. 12.40
24 „ kor. 8.00 — 48 „ kor. 16. —

Minden 12 üveg után egy üveg PAKRACZI CSEPPEK ráadásul ingyen. Köhögés, tüdőfajás, torokbaj, rekedtség, nehéz lelegzés, oldalnyilatás, influenza és hurut ellen kimutatottan szer a

JURISICS-FELE SZLAVONIAI NÖVENYNEDEV.
Ara: 2 üveg kor. 3.40, 4 üveg kor. 5.80, 6 üveg kor. 8.20.

Hideglelés és láz ellen kitünő szer a „Febri Fugó”, mely rendkívül gyorsan és biztosan hat.
Ara: 2 üveg kor. 4.20, 4 üveg kor. 7. —, 6 üveg kor. 10. —

Szlavonia növénynedvéből és „Febri Fugó”-ból két üvegnél kevesebbet nem lehet rendelni. Ezek rendelésénél is egy üveg Pakráczzi cseppeket ingyen kapunk.

Jelszavam: **Egészséget a betegnek, erőt a gyengének!**

Foraktár Budapest: **Török József** gyógytaraban, **Király-utca 12.**

EGÉSZSÉGET A BETEGNEK
ERŐT A GYENGÉNEK!

VEDJÉGI

★ A Szt. Rókus-körhízből 1861-estől kezdve 120 esetben a **teljes gyógyulást** eredményezett. Ezüzetek óta nagy sikerrel használhatók csúsz- és köszvény ellen a **KRIEGER-Fele**

★ **REPARATOR.** ★

Nagy üveg 2 korona. — Kis üveg 1 korona.
Öv alakodjunk utasítattoktól. Foraktár:
Budapest, VIII., Kalvin-ter.
Kapható a gyógyszerárakban
Postai szétküldés naponta.

Csak RETHY-félét fogadjon el!

Olcso cseh ágytollak! 5 kilo sötét fosztott 9 k. 60 fill., jobbminőségű 12 kor., fehér pehelykönnyű fosztott 18 korona, 24 kor., hófehér pehelykönnyű fosztott 30 kor. Szállítás bérmentve utánvétellel.

Csere és visszavétel a szállítási-díj megfizetése mellett engedélyeztetik.
Benedict Sachsel, Lobes 163. Posta Pilsen Csehország.

Ne aggódjon,

ha bármint betegség győtri is, rendelje meg a **Páduai Szt Antal** balzsamot. Bámulatos az az eredmény, melyet a **Páduai Szt Antal** balzsam gyógyító hatásával elért, már egy üveg elhasználása után is! Felöltötteknél és gyermekeknél egyaránt használható, főképp a következő bajoknak:

Mindenemű gyomorbajnál, étvágytalanságnál, főfajásnál, ha az idegességétől is származik, hideglelésnél, hasbántalmaknál, székrekedésnél, vese- és májbajoknál, izom és csúsz bantalmaknál, továbbá köszvényre úgy bevéve miat beorzoalve utolérhetetlen hatása van.

Kapható a feltalálónál:
Hübner László gyógyszerésznél
Baján,
továbbá **Török József** gyógyszerésztaraban
Budapest, Király-utca 12.

Csak akkor valódi, ha a feltaláló nevével és pecsétjével van ellátva és kökörsóban van.
Ara 1 korona 20 fillér, használati utasítás mellékelve van minden korszához.

TÖRV. VÉDVE.

A főtisztelendő Papság

részére állandóan nagy raktárt tart papikabátokban, Ferencz József öltönyök és mindennemű kész ruhákban a legjobb kivitelben és legolcsóbb árak mellett az „ANGOL KIRÁLY” Budapest, IV., Károly-körut 16. Külön mértékosztály!